

Ájárom

Volt egyszer egy faluban egy gazdag legény, szintén a szomszíd faluban egy szegény ember. Annak a szegény embernek volt egy leánygyermeke. Az elíg szíp lett volna, de hogy lusta anyja volt neki, nem hogy arra szoktatta volna, hogy megfűsülődjék, megmosakodjék, csak ott tartotta ütet a hamuban. Egy alkalommal egy gazdag legény ott járt abban a faluban, s meglátta azt a leányt, hogy milyen szép volna, hogy ha kimosdanék, felöltöznék. Elíg erősnek is látta, elhatározta magában, hogy elveszi feleségül. El is ment, hogy megkírje a leányt. A leány apja elíg ügyes ember volt, de szegény. Ű a két keze munkája után tartotta a felesígit is, a leányát is, me földje nem volt neki. - Kedves fiam - azt mondja az öreg -, néked adnám a leányomat, de nem hozzád való. El se tudom készíteni ahogy kell, mert nékem nincsen abban módom. - Nem is kell semmi - azt mondja a legény -, még azt a ruhát is visszaküldöm, ami most rajta van, csak ígírkék nekem. Nem volt mit mondjon az öreg, szípen odaígrte, s elhatározták, hogy melyik napon menjen írte a vőlegény. Egy olyan alkonyat este ment, hogy ne ismerjék meg a jövő-menők. Mikor hazáirtek, kitett az udvar közepibe egy nagy feredőkádat. Azt kérdi a menyecske: - Hát ez mire való? Azt mondja a fiatalember: - Majd meglátod, angyalom, mire való lesz. Szintén ott volt az udvaron egy katlan, rajta az üst. - Na - azt mondja -, ezt az üstöt hordd meg vízzel a kútból! A fiatal menyecske meghordta vízzel az üstöt. - Na most - azt mondja az ember -, itt az ereszben van pozdorja, forgács, fa, gyújtsál alá tüzet! Mindent odahordott a menyecske, meggyújtotta a tüzet, megmelegedett a víz. Akkor szépen elhordatta az ember a feredőkádba. Mikor a feredőkádban volt a víz, sem igen hideg, sem igen meleg, hanem éppen feredni való, azt mondja az asszonynak: - Na, most vetkezz le, ahogy anyád kiszűlt a világra! Egy kicsit a menyecske szígyellősködött, de nem volt huva tekeredni, a parancsnak engedelmeskedni kellett. Ahogy az ember mondta, belément osztán a kádba. A fiatalember mellette állott, egy rúd szappant adott a kezibe. Na, kedves felesíg, mosdjál meg tetőtől talpig, lábadat, karodat, mindenedet. A hátadat majd megmosom én, oda nem hajlik a kezed. Mikor megtörtínt a mosdás, a menyecske olyan lett, mintha új világra született volna. Nem is annak írezte magát, aki volt annak előtte. Az ura tiszta új ruhát vitt minden fajtából, felöltöztette a felesígit teljesen új ruhába. A rongyosat összeszedte, s a cselédjítől visszaküldte haza az apósának. Mire reggelre virradt, felköttek mind a ketten. Egyszerre mosdottak meg újból mind a ketten. Mondta az ember a felesíginék: - Na felesíg, ezentúl minden nap így kell megmosdani! Elvitte, megmutatta, hol van a disznóól, enni adtak a disznóknak együtt. Megmutatta a majorságot, hogy hol alszanak éjszaka. Annak is enni adtak együtt. - Na - azt mondja -, most már ezeket láttad. Gyere - azt

mondja - az istállóba! Az istállóban volt két fejőstehén. - Na, az egyiket fejd meg te - azt mondja - , a másikat megfejem én! Megfejtik mind a ketten mind a kettőt, bévítették a tejet a szobába. - Na - azt mondja - feleség, szűrd el ügyesen! Rakjál tüzet, s forrald fel az egyik kupát, csinálj belőle kávé frustokra! Nízzed - azt mondja -, itt van ebben az almáriomban a cukor, amennyi kell. Ott a szalonnás bot, a szalonna, a füstölt hús ebídre, vacsorára. Most már te főzöl. Nem kell fősvínykedj, mert van elég, csak mindennel tisztességesen kell elbánni. A menyecske mindent megfogadott, ügyesen végezte a dolgát. - Na, feleség - azt mondja az ember - , neked ezek lesznek a dolgaid, hogy itthon a disznókra, borjúkra, majorságra ügyelj, ebídet, vacsorát főzz. Én - azt mondja - szántani menyek a szolgálával, s majd dílben ebídet hozol. A menyecske csinálta szépen, ügyesen a dolgait, de az öregasszony odahaza meggondolkozott. Jó lenne megnézni, mit csinál a leánya. Elvette az a bolond nagygazda legény, ki tudja, milyen munkára szorítja. Elment hozzája látogatóba. Mikor megérkezett az öregasszony, hát a fiatalember azt mondja a feleségnek: - Na fiam - azt mondja - , menyek szántani a szolgálával. Ügyelj, hogy anyád meg ne ihezzen. Süss palacsintát, s egyetek. Az ebídet majd kihozod te, vagy jobb lesz, hozza ki anyád. Neked úgylis több dolgod van. Legalább ű is meglátja, milyen földünk van. - Az udvarrúl megmutatta - erre s erre a földre menyek. A szolgálának azt mondja: - Na fiú, fogd bé a marhákat, s menj ki a földhöz! Mihelyt odaírsz, ereszd ki a marhát, hogy legeljenek! Ű pedig fölszaladt észrevétlen a hiuba, meg akarta hallani, hogy milyen tanácsod ad az öregasszony a lányának. Az öregasszony alig várta, hogy elmenjen a veje otthonrúl. Mindjár behúzódtak a szobába, s kérdezi a lányátúl: - Hát fiam, hogy vagy? - Hát idesanyám, látja jól, hogy jól vagyok. Nem vagyok olyan mucskos, mint eddig voltam. Fel vagyok öltözve szípen, van mit egyem, van mit igyam, van hunn dolgozzam. Én már jobban nem is lehetnék. Azt mondja a vénasszony: - Jaj, de nagy számár vagy! Mondjad az uradnak, hogy fogadjon szolgálót, ne te tedd azokat a dolgokat, amiket te teszel. Azokat majd megteszi a szolgáló! Te pedig - azt mondja - öltözz fel szépen, vétesz még ruhákat, s csak sétálj az udvaron, mint egy páva. Látom, úgy is van mibűl íljetek, elég! Nekifognak osztán palacsintát sütni, rítést, lapótyát, tudom is én mit. Kísítik az ebídet. A fiatalember leszökött a hiubúl észrevétlenül, elment az ekéhez, hogy útet ne vegye észre senki, hogy otthon volt maradva. Nekifogott osztán ű szántanni künn a határon. Azt mondta a szolgálának: - Nízzed fiú, most - azt mondja - az ebídet az öregasszony hozza! Mikor ideírkezik, mi már el leszűnk haladva, megvár, visszakerűlűnk. Te - azt mondja - a csábeli ökröt ereszd ki, s kösd oda bonyát a járomhoz! De osztán - azt mondja - amíg vígígmennyűnk a barázdán, mindig útet csapjad az ostorral! Úgy is törtínt minden, ahogy elmondta a fiatalember. Megírkezt a bonya az ebíddel. Kiabál bonya: - Álljatok meg, álljatok meg! Űk,

mint aki nem is hallja, nem állottak meg, hanem csak mentek. Mikor visszakerültek bonyához, bonya észre se vette, hogy az egyik ökör csak kikürt. Kapja a szolga bonyát, odakötözi az ökör helyibe a járomba. Rákiált a többi ökörré, mert nígyen szántottak, de akkor már csak három ökör volt, bonya volt a negyedik, de bonyát csapta legjobban. Bonya szegény veszkelődött, kérdezte rikoltozva: - Mír tesztek így véllem? De az ő rikoltozását senki sem akarta hallani. Addig bontogatta magát a szegény bonya sírás közben, amég egyszer elszabadult, s elszaladt. Nem is szaladt a lányához, hanem egyenesen haza. Jaj istenem, de szígyellette megmondani. Ha kérdezték a faluban, hogy hogy van a lánya, azt mondta: - Jól van, elíg gazda ember az ura - de azt nem mondta egy szóval se, hogy vélle szántottak. De a vejit nem dicsírte. Azt mondta, goromba, rossz ember. Ez történt pedig éppen húsvét nagyhetibe. Eljött az áldott ünnep, de még mielőtt el nem jött volna, azt mondja a fiatalember a feleséginek: - Édes lelkem, tudnál te ilyen kalácsot sütni, mint ez a járom? Megmutatta a jármot, amibe fogják az ökröt. - Hogyne tudnék, kedves uram. Hászen te ingem mindenre meg tudsz tanítani. Nekifogtak a kalácssütésnek. Sikerült is, mert volt minden, ami kellett. Az öregember azt mondja otthon a feleséginek: - Na - azt mondja -, most van innep első napja. Én is elmenyek, megnézem, hogy van a lányunk, s lehet, nem is jövök hamar haza. Hátha az innep után szükség lenne rám, s valamit én is dolgozom náluk. El is ment az öregember. Látja, hogy a leánya mindent rendesen, ügyesen vígez. Nagyon megörült, hogy teljesen kikerült a mucsokból, megszípült. Teljesen boldognak érezte magát az öregember. A fiatalember most szintén megbújt, s meghallgatta, hogy milyen tanácsot ad a leányának. Mikor az öreg meghallotta, hogy elment a veje, megkérdezte a lányától: - Fiam, hát hogy vagy, hogy ílhetsz? - Nagyon jól, idesapám. Itt - azt mondja - nem kell ott élnem a hamuban a kemence alatt, van mit dolgozni. - Úgy is kell, édes fiam, dolgozni kell. Mindig abban járj, hogy mindent megtanulj, úgy válassz mindennek hasznára! Urad is azért vett el, hogy csináljon belülled egy ügyes háziasszonyt. A fiatalembernek nagyon jól esett, hogy az öregember ilyen jóindulatból jóra intette a leányát. Na, azután eljött az innep, innepeltek űk, de az innep közbelső napján azt mondja a fiatalember: - Nízze, apámuram, azt szeretném, hogy mindig mellettem legyen, de - azt mondja - most azért innep közbelső napján menjen haza! Olyan tájban menjen, mikor legtöbbben lesznek éppen az utcán! - Szót fogadok, kedves fiam - azt mondja az öreg -, s visszajövök akkorra, mikorra te mondod. Nahát, eljött a közbelső nap. Az öreg hazafelé indult. Bétarisnyáltak neki pálinkát, sült húst, kalácsot, mindenfélit, vigyen az öregasszonynak is. A fiatalember előhossa a jármot, azt amelyik kalácstisztából volt sütvé. - Na - azt mondja -, nízze, apámuram, ezt vigye az úton vígig, ahogy viheti könnyebben, de mikor a faluba írkezik, akassza a nyakába, s úgy vigye a falun vígig! Az öreg megígírte, meg is cselekedte.

Mikor a falun ment vígig, az új felesége is ott ült a többiek közt egy utcaajtóban. Hát látja, hogy jű az ura, hozza a jármot a nyakán. Elkiáltja magát: - Jaj, verje meg az isten az én vejemet, az még innepbe is szánt! Né, az öregem a járommal futott el. Azt is befogta, mint engemet. Avval is szántott, mint énvéllem. Hej, de mikor az öregasszony felbőszült, odaérkezett az öregember is. Látják a többi nípek, hogy hát ez nem valódi járom, hanem kalács. Elészedi az öregember a tarisnyából is: - Na, atyafiak, vegyétek, vágjátok! Nízzítek meg, mit tud sütni a lányom! Felvagdalták a kalácsot, és kitűnő jó volt. Mondja a feleséginek: - Szóval te rossz tanácsot adtál a lányunknak, azír fogtak tígéd járomba. Engem megvendígeltek, minden jóval elláttak. Az innep után hozzájuk menyek dolgozni. Na, a níp látta, hogy bizony csak bonya volt a hibás. A lányát megdícsírtík s az öregembert. Visszament az innep elteltivel a lányáékhoz, s mind a mai napig is ílnek, ha meg nem hóttak. Ez csak ennyi.